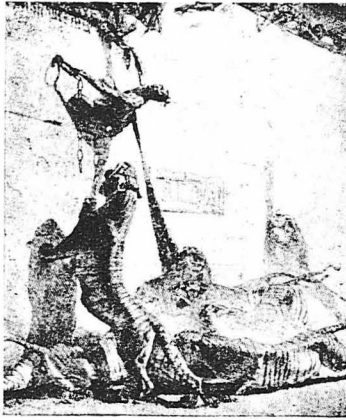

ΑΙΜΑΤΗΡΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΙΓΡΕΙΣ ! Πινάξ του Νεϋ Μον. Είς την εικόνα φαίνεται ένα θύμα των Ρωμαίων που για να σωθῆ ἀπό τις τίγρεις πιάστηκε σ' ένα γαζα του τοιχωματός του ἀμφιθεάτρου. Μια μιά τίγρις τον ἔχει γυμνωσά ἀπό τὰ ρούχα με τὴ νύχια της καὶ τὸν τραβᾷ πρὸς τὰ κάτω. Οἱ Ρωμαῖοι παρολοιοῦν διανοθεύοντας τὸ φρικώδες αὐτὸ θέαμα.

Ἐνας φρικώδης κατάλογος βασανιστηρίων. Οἱ διάφοροι τρόποι τῆς ἐκτέλεσως τῆς θανατικῆς κατὰδικίας. Πῶς ἀνεπτύχθη τὸ αἰσθημα τῆς σκληρότητος στους Ρωμαῖους. Τὰ θεία καὶ οἱ πρῶτοι χριστιανοί. Οἱ «Μάρτυρες» τοῦ Σατωβριάνδου καὶ τὰ «Κβὲ Βάντις» τοῦ Σιέγκεβιτς. Τὸ μαρτύριο τῆς Κυροδόκης καὶ τοῦ Εὐδώρου. Ἡ ἐπιχὴ πάλη τοῦ Ὀύρου με τὸν μανιασμένο ταῦρο. Ἡ πυρκαϊχὴ τῆς Ρώμης. Πρωτοφανεῖς διασεκέδασις, κλπ.

Ἡ εὐχαρίστησις τὴν ὁποίαν ἐνοιῶσαν λαοὶ ἀπολιτιστοί, πρωτόγονοι καὶ πολεμοχαρεῖς βλέποντας, νὰ κυλᾷ αἷμα, ἦταν πολλὴ φυσικὴ καὶ δικαιολογημένη. Μὰ πῶς κανεῖς τὸ ὅτι ἕνας λαός, ὅπως ὁ Ρωμαϊκός, ὕστερ' ἀπὸ τόσους αἰῶνες πολιτισμοῦ, φτιασμένος πιά στὸ ἀνώτατο σημεῖο τῆς εὐημερίας του, εὐχαριστιόταν βλέποντας τὸ θέαμα ἀνθρώπων πού ἐβασανίζοντο με τὸν πύθ βάρβαρο τρόπο, ἀνθρώπων τοὺς ὁ-

τὸ τῶν κυρίων των, αὐτοὺς τοὺς ἐσταύρωναν. Καρφωμένοι ἀπὸ τὰ χέρια ἐπάνω στὸ σταυρὸ, με δεμένα τὰ χέρια σ' αὐτόν, οἱ δυστυχεῖς κατάδικοι ἐπερίμεναν ἐστὶ ὄρες δολοκλήρες, καὶ ἡμέρες καμιά φορά, τὸ θάνατο, τὸν ὅποιο ἤπεινα καὶ ἡ δίψα ἔκαναν πύθ τρομερὸ ἀνόμο. Πολλές φορές οἱ δικασταὶ μπορούσαν νὰ συνδυάζουν τίς διάφορες ποινές ἢ νὰ τιμωροῦν κατὰ διαστήματα τὸν κατάδικο. Τότε ἐβλέπετε κανεῖς διάφορα βασανιστήρια νὰ προηγοῦνται τῆς κυρίως ποινῆς ἢ νὰ διακόπτεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς τρεῖς καὶ τέσσερες φορές καὶ νὰ συνεχίζεται κατόπι. Ἡ ὀδύνη, δηλαδὴ πού προκαλοῦσαν στὸ θῆμα δὲ μπορούσε νὰ γίνῃ μεγαλειότερη : στράγγιζαν τὸν ἀνθρώπινον πόνο ὡς τὴν τελευταία του ρανίδα !

Προσθέστε σ' ἄλ' αὐτὰ τώρα τίς παραστάσεις τῶν ἵπποδρομιῶν, οἱ ὁποῖες ἀνέπτυσαν στὸν ὄχλο τὸ αἰσθημα τῆς σκληρότητος καὶ τὸν ἔκαναν νὰ εὐχαριστεῖται νὰ βλέπῃ γυμνόμενον αἷμα. Ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἀπὸ μικροὶ ἐσυνήθισαν νὰ βλέπουν στὰ ἀμφιθεάτρα τὸν νύχηια θηριὸν κατὰ ὅποια δεκάδες παλαίσματα ὑπέκυπταν, ἦταν πιά φυσικὸ νὰ νοιώθουν τὴ μεγαλειότερη εὐχαρίστηση βλέποντας καταδικῶν νὰ σπαράζονται ἀπ' αὐτὰ. Γι' αὐτὸ ἀπὸ ὅλα τὰ μαρτύρια τῶν καταδικῶν τὸ πύθ προσφιλέστὸν ὄχλο ἔσαν ἡ παράδοσις των στὰ θηρία.

Μὰ οἱ Ρωμαῖοι δὲν εἶχαν κάθε μέρα καταδικῶν ἢ αἰχμαλώτους πολέμου, καὶ πολλές φορές περνοῦσε ἀρεκτὸς καιρὸς χωρὶς νὰ διανοθεύουν βλέποντας ἀνθρώπους σπαράζομενούς ἀπὸ τίγρεις. Γι' αὐτὸ, ἀπὸ τὴ στιγμή πὺ οἱ χριστιανοὶ ἀρχισαν νὰ θεωροῦνται ὡς ἐγκληματίαι, σωστὸ πανηγύρι ἀρχισε καὶ γιὰ τοὺς Ρωμαῖους. Εἶχαν πιά στὴ διάθεσὴ τους ὅσους χριστιανούς ἤθελαν καὶ ἡ διασεκέδαση των θὰ ἦταν στὸ ἐξῆς ἀτελείωτη.

Ὁλιβερὸ διασεκέδαση ὡστόσο ! Γιατὶ ὥσποτε οἱ ἐξ ἐταγγελλιατός θηριομάχοι παρεῖναν κατὰ τῶν θηριῶν, ἐπετίθεντο καὶ οἱ ἴδιοι καὶ πολλές φορές τὰ ἐκόκτοιναν. Οἱ χριστιανοὶ ὅμως, ἂν καὶ αὐτοὺς πρὶν τοὺς ρίξουν στὰ θηρία τοὺς ἐντυναν, γιὰ τὸ γρασιμώτερο τοῦ θεάματος, ὡς θηριομάχους, καὶ τοὺς ἔδιναν ρομφαίεσ καὶ λόγχες, οὕτε γὰν ἐσέκπεντο ν' ἀμυνθοῦν ἢ νὰ ἐπιτεθοῦν. Ἐπερίμεναν ἀνίητοι τὸν θάνατο. Πολλές φορές οἱ δαμασταὶ τοὺς ἀνάγκαζαν διὰ τῆς βίας ν' ἀμύνονται καὶ νὰ ἐμπίθενται κατὰ τῶν θηριῶν, γιὰ νὰ παρατείνεται ἐστὶ τὸ θέαμα. Τίς περισσότερες ὅμως φορές τοὺς ὀδηγοῦσαν στὴν παλαίστρα χωρὶς ὄπλα καὶ σχεδὸν γυμνοὺς, τοὺς ἀνέβριζαν σὲ μιά ἐξέδρα, τοὺς ἔδεναν ἐν ἑνῶν πᾶσαιλο καὶ ἐκεῖ τοὺς ἀφηναν στὴ διάθεση τῶν θηριῶν, τὰ ὁποῖα ἐρεθιζόμενα ἀπὸ τίς κραυγὰς τοῦ ὄχλου, ἀπὸ τὰ πάντα πού ἐσάλευναν γύρω τους οἱ θαυμασταὶ, ἢ ἀπὸ τὰ βέλη πού τοὺς πετοῦσαν ἀπὸ μακριά, ὀμοιοῦσαν μανιώδη κατὰ τῶν ἀνυπερασπίστον θυμάτων των. Σπανίως ὅμως τὸ θῆμα πέθαινε με τὴν πρώτη, ὅπως συνέβη με τὸν ἅγιο Ἰγνάτιο τὸν ὁποῖο δυὸ λέοντες ἐφάγαν σὲ μιά στιγμή, χωρὶς ν' ἀφήσουν ἀπὸ ὅλο του τὸ σῶμα τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πύθ χοντρό καὶ τὸ πύθ σκληρὸ κόκκαλο.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς καταδικῶν, μετὰ τὸ τέλος τοῦ θεάματος, δὲν εἶχαν ξεψυχήσει ἀκόμη, μεταφέροντο σ' ἕνα νεκρικὸ θάλαμο, στὸ «σπεκουλάριου» ὅπως τὸ ἐλεγαν καὶ τοὺς κατέφεραν τὸ «χτύπημα τῆς χάριτος» καὶ τοὺς ἀποτελείωναν.

***

Ὁἱ συγγερεῖς ἐνεπνεύσθησαν πολλές φορές ἀπὸ τίς φρικαστικὲς καὶ τρομακτικὲς αὐτὲς σκηνές, πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ ὁ Σατωβριάνδος τοὺς ἀπεκάλυψε τὴ φιλολογικὴ ἀποψη τοῦ

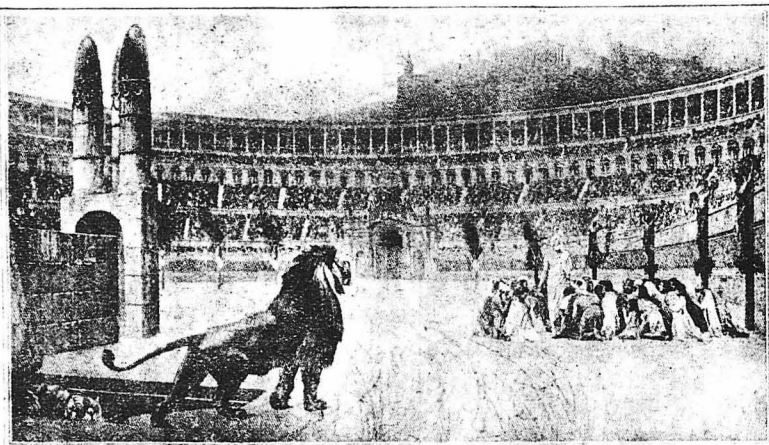

Τὸ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΗΣ ἉΓΙΑΣ ΒΑΡΔΑΝΙΝΗΣ Ἡ ἀφῆσις τοῦ χριστιανισμοῦ Βλανδίνη, τυλιγμένη μέσα σ' ἕνα δίχτυ, ριχτήρις στὸ στίβο, ὅπου ἕνας ματωμένος ταῦρος ἐπίσταν ἐναντίον της. Εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνας φαίνεται καὶ τὸ μαρτύριο δύο ἄλλων ἡρώων, τοῦ Ἀιτωλοῦ καὶ τοῦ Ποντικῶ, καταδικασθέντων εἰς τὸν διαπύθ καὶ μαστιγώσαν θάνατον.

ποῖους ἐσπάραζαν κατὰ ἑκατοντάδες τὰ θηρία μέσα στὰ ἀμφιθεάτρα, ἐνῶ ὁ λόγος αὐτὸς ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ἐδωλίων του χειροκροτοῦσε κατενθουσιασμένος ; Γιὰ νὰ τὸ ἐνοηθῆ κανεῖς αὐτὸ, πρέπει νὰ ἔχη ὕψι του τὴ σκληρότητα τῆς ἀγωγῆς στὴν ἀρχαία Ρώμη καὶ, προπάντων, τὴν τρομερὴ καὶ ἀδυσώπητη νομοθεσία της.

Ἐκεῖ, ἐθεοορεῖτο εὐτυχῆ κανεῖς, ὅταν καταδικάζονταν σὲ μαστίγωση, μολονότι καὶ γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς ποινῆς αὐτῆς χρησιμοποιοῦσαν μιά ὀλόκληρη συλλογὴ μαστιγῶν, ἀπὸ τὸ δερμάτινο λαυρὶ πού χαράκωνε τὸ σῶμα, ὡς τὸ σκονιὶ με τοὺς κόμπους, μέσα στους ὁποίους ἦταν χωμένεσ καὶ καρφίτσες, πού κάθε χτύπημά του ἀνοίγε καὶ ἀπὸ μιά πληγῆ. Μὰ ἡ τιμωρία αὐτὴ μπροστὸ στίς ἄλλες ἦταν σχεδὸν τίποτε. Ἦταν ποινές πού περνοῦσαν τὰ πόδια τοῦ καταδικῶν μέσα ἀπὸ σίδηρα με τρύπες, τὰ ὁποῖα, μετακινούμενα ἀνάλογος, συνέτριβαν τίς κνήμες του ἢ τίς ἐξάρθρωσαν. Ἄλλοτε πάλι ἐξέπλωναν τὸ θῆμα ἀπάνω σ' ἕνα βάρδο χωμένο ἐστὶ ὥστε νὰ ἐξαρθροῦν τὰ μέλη του καὶ νὰ συντρίβη τὰ κόκκαλά του ἢ τὸ ἐβριζαν νὰ καθίση ἐπάνω σὲ μιά σιδερένια καρέκλα, ἐσοδιασμένη με ὀλόκληρο σῆστη κα σκονιῶν καὶ βιτῶν, τὰ ὁποῖα ἐξάρθρωσαν μιά-μιά τίς ἀρθρώσεις τους. Γι' ἄλλους χρησιμοποιοῦσαν σιδερένια νύχια καὶ χένια, με τὰ ὁποῖα ἐσεκίζαν κομμάτια ὀλόκληρα ἀπὸ τίς σάρχες των καὶ γι' ἄλλους πάλι ἀναμμένους δαυλοὺς καὶ καυτὰ σίδηρα με τὰ ὁποῖα ἀνοίγαν φρικώδεις πληγές στὰ σῶματα τῶν καταδικῶν, καίγοντάς τα σὲ διάφορα σημεῖα.

Ὅσο γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς θανατικῆς ποινῆς, αὐτὴ γινόταν με τοὺς πεῖθ βάρβαρους καὶ φρικώδεις τρόπους. Οἱ καταδικασμένοι γιὰ ἐγκλήματα ἐσχάτης προδοσίας καὶ οἱ συννομοῖται γκρεμιζοῦσαν ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ βράχου τῆς Ταρπηίας. Τοὺς πατροκτόνους τοὺς ἐφραβιν μέσα σ' ἕνα σακκὶ καὶ τοὺς πετοῦσαν στὸ ποτάμι ἢ στὴ θάλασσα. Τοὺς μίγρους τοὺς ἐκαίγαν ζωντανούς : τοὺς ἔχωναν ὡς τὰ γόνυτα μέσα σ' ἕνα λάκκο, με τὰ χέρια δεμένα πίσω καὶ προσηλωμένους σ' ἕνα πᾶσαιλο κατόπι ἱβίταν γύρω τους ἀναμμένα κλαδιά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν ἀφοροῦσε ἢ φρενιά νὰ μεταδοθῆ καὶ σ' αὐτούς. Ἄλλοτε πάλι τοὺς ἐφορῶνταν μέσα σὲ ζεατιστὸ λάδι ἢ σὲ ἀναμμένη πίσσα. Ὅσο γιὰ τοὺς προκαλοῦντας ἐξεγέρσεις τοῦ ὄχλου καὶ τοὺς δούλους πού ἐπαναστατοῦσαν κα-

Ἡ ἉΓΟΝΙΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ. Εἰκόνα τοῦ Σουζόφρου Τζέρον.

Ἡ εἰκόνα αὐτὴ ποριστάνει ἄλλους μὲν χριστιανούς οἱ ὁποῖοι ἀλμυμένοι με πίσσα καὶ φρενιά, καίγονται ἐπάνω στους σταυροὺς τοῦ μαρτυρίου των, καὶ ἄλλους γονυπετεῖς καὶ αγωνιζόμενους πού ἀναμένουν τὰ θηρία τὰ ὁποῖα προσηφούν ἄγρια καὶ βουζόμενα πρὸς αὐτοὺς γιὰ νὰ τοὺς κατασπαράξουν.

χριστιανισμού. Ο ίδιος ο Σατωβριάνδος εις τούς «Μάρτυράς» του περιγράφει τὸ μαρτύριον τῆς χριστιανικῆς παρθένου Κυμοδόκῃς ἡ ὁποία ὀρίστηκε μαζί με τὸ μνηστήρα της Εὐδώρου στὰ θηρία.

Ἴδου ἡ σχετικὴ σελίς : «Τὸ μανιασμένον θηρίον ξεχώθηκε μονοκρίζοντας στὸ στίβο. Μὴ ἀναρχίζα ἀκούσιμα πέρασε ἀπὸ τὸ χορμὶ τῶν θεατῶν. Ἡ Κυμοδόκη περιτρομῆ βγάει μιὰ φωνή : « Ἄχ ! ὡς με ! » Καὶ ὀρίζεται στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Εὐδώρου, ὁ ὁποῖος στρέφει πρὸς αὐτὴν. Τῆ σφίγγει ἀπάνω στὸ στήθος του, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὴν κρύψῃ μέσα στὴ καρδιά του. Ἡ τίγρις φτάνει τοὺς δυὸ μάρτυρες. Ἀνορθώνεται καὶ, βυθίζοντας τὰ νύχια της στὰ πλευρὰ τοῦ Εὐδώρου, τοῦ ξεσκίζει με τὰ δόντια τοὺς ὠμούς. Ὅταν ἡ Κυμοδόκη, ποὺ ἐξακολουθοῦσε νὰ σφίγγεται μέσα στὸ στήθος τοῦ μνηστήρος της, ἀνοίξῃ τὰ μᾶτια της κ' ἐρρίξῃ πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματά της γεμάτα ἀγάπη καὶ τρόμο, εἶδε τὸ κεφάλι τῆς τίγριως ποὺ ἐσταξε αἷματα, πλάι στὸ κεφάλι τοῦ Εὐδώρου. Ἀμέσως ὄλα τὰ μέλη της πάγωσαν, τὰ μᾶτια της ἐκλείσαν καὶ ἔμεινε κρεμασμένη στὰ χέρια τοῦ μνηστήρος της, ὡς μιὰ νιφάδα χιονιοῦ ἀπάνω στὰ κλαδιά ἐνὸς πεύκου τοῦ Μαινάλου ἢ τοῦ Λυκαίου».

Τὸ παράδειγμα τοῦ Σατωβριάνδου ἀκολούθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι συγγραφεῖς καὶ ἐγράψαν βιβλία σχετικὰ με τὰ μαρτύρια τῶν πρώτων χριστιανῶν. Μεταξὺ αὐτῶν τῆ μεγαλύτερη ἐπιτυχία εἶχε τὸ «Κβὸ Βάντις» (Ποὺ βαδίζεις ;) τοῦ διασημοῦ πολωνοῦ συγγραφέως «Ερρίκου Σιέγκβιτς». Ὁ Σιέγκβιτς, μεταξὺ ἄλλων, περιγράφει σ' αὐτὸ καὶ τὴν πάλῃ ἐνὸς βαρβάρου χριστιανοῦ, τοῦ Οὐρσο, ὁ ὁποῖος ἦταν προικισμένος με ὑπεράνθρωπη δύναμη, ἐναντιον ἐνὸς μαινομένου ταύρου. Ἀπάνω στὴν πλάτη τοῦ ταύρου ἦταν δεμένη μιὰ νέα, τὴν ὁποία ἀσφαλῶς θὰ ἐκοιμάτιζε τὸ θηρίον στὴ μανία του. Οἱ εὐγενεῖς τῆς Ρώμης, ὁ Νέρων καὶ ἡ ἀκολουθία του καὶ ὁλος ὁ λαὸς τῆς Ρώμης παρακολουθοῦσαν με ἀνυπομονησία τὸ φορικῶδες θέαμα. « Ἐξέφρα—γράφει ὁ Σιέγκβιτς—ὄλοι οἱ θεαταὶ ἔμειναν ἀφωνοι. Κάτι τὸ πρωτοφανὲς γίνετο μετὰ στὸ στίβο. Βλέποντας τὴ νέα ποὺ ἦταν δεμένη στὰ κέρατα τοῦ ταύρου, ὁ Οὐρσος ἀνεπήδησε καὶ ὤρμησε πρὸς τὸ παράφορο ζῶο. Ἀπὸ τὰ στήθη ὄλων βγήκε μιὰ σύντομη κραυγὴ καταπλήξεως, τὴν ὁποία ἐπακολούθηε μιὰ βαρεῖα σιωπὴ. Μ' ἓνα πήδημα, ὁ Οὐρσος ἐφτασε τὸν ταῦρο καὶ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὰ κέρατα. Πρῶτη φορὰ οἱ Ρωμαῖοι ἐβλέπαν ἓνα τέτοιο πράγμα. Ἡ ἀναπνοὴ ὄλων εἶχε κοπεῖ.

«Ὁ ἀνθρώπος κρατοῦσε τὸ θηρίον ἀπὸ τὰ κέρατα. Τὰ πόδια του ἦταν χωμένα παραπάνω ἀπὸ τοὺ ἀστραγάλους μέσα στὴν ἄμμο. Ἡ ὄραχ του σχημάτιζε μιὰ καμπύλη σὰν ταυνομένο τόξο. Τὸ κεφάλι του εἶχε χωθεῖ μέσα στους ὠμούς του. Οἱ μῦνες τῶν μπράτσων του εἶχαν ἐξογκωθεῖ τόσο ὥστε νόμιζες ὅτι θὰ σπᾶσουν τὴν ἐπιδερμίδα του.

Ἄλλο κρατοῦσε πιά καλὰ τὸν ταῦρο. Τὸν εἶχε καθήξει με τὰ τέσσερα ἀπάνω στὴν ἄμμο καὶ τοῦ ἐστρίβε τὸ κεφάλι. Ἄξαφνα ἓνα ὑπόκοφον καὶ θρηγνῶδες μούγκρισμα ἀνέβηκε ὄλων βγήκε μιὰ κραυγὴ ἐκνεφμαίας ἀπλόωθηκε. Τὸ σιδερένια χέρια τοῦ Οὐρσο ἐστρίβαν ὄλοένα τὸ κεφάλι τοῦ ταύρου, τοῦ ὁποῖου τὸ πῖθ θρηγνῶδες, πῖθ πινυμένον καὶ πῖθ ἀγριο. Ἄξαφνα ἀπὸ τὸ ῥύγχος του γεμάτη ἀγροῦς. Μιὰ στιγμή ἄκόμα καὶ τὸ ζῶο σαριαζόταν κάτω ὡς μιὰ μάζα, με τὸ λαῖμὸ στριμένο, ψόφιον...»

***

Ἐπειδὴ ἴσως αὐτὲς τὶς περιγραφὲς πολλοὶ τὶς θεωροῦσαν ὑπερβολικῆς, γι' αὐτὸ θὰ δώσωμε τώρα στους ἀναγνώστας μας μερικὲς σηκνὲς τέτοιες αὐθεντικῆς ποὺ εἶνε ἄκόμα πῖθ συγκινητικῆς μέσα στὴν ἀπλότητα τῶν γραμμῶν, με τὶς ὁποῖες μᾶς τὶς παραδίδει ἡ ἀκριβὴς καὶ ἀσθηρὰ ἱστορία.

Καὶ ὡς ἐρθουμε στὴ Ρώμη, εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν πυρκαϊὰ ποὺ τὶς ἐβλε ὁ Νέρων γιὰ νὰ ἀπολάσῃ τὸ θέαμα τῆς καιομένης πόλεως. Ἡ πυρκαϊὰ αὐτὴ βάστηξε ἔξη μέρες. Περισσότερο ἀπὸ τὸ μισὸ μέρος τῆς παλαιᾶς Ρώμης εἶχε ἀποτεφρωθῆ. Ἐξέφρα ὄμως, ἐνῶ ἡ φωτιά εἶχε σβῆσει, ἄναψε καὶ πάλι αὐτὴ τῆ φορὰ, ἔπιασε στὶς διακόθειες συνοικίας καὶ προήλθε ἀπὸ τοὺς κήπους τοῦ πῖθ στενοῦ φίλου τοῦ Νέρωνος, τοῦ Τυγκελλίνου. Φοντώνοντας γλήγορα ἡ φωτιά ἐφτασε

ὡς τὸ πεδῖο τοῦ Ἄρεως, ὅπου κατασκήνωσαν τὰ θύματα τῆς πρώτης πυρκαϊᾶς. Οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουνε γρήγορα-γλήγορα καὶ νὰ ζητήσουν νέο καταφύγιον στὶς πύλες τῆς πόλεως. Ἡ ὑποψίες τοῦ ἐμπρηστοῦ, βασιμῶτατος ἄλλοστε, ἐστρέφοντο ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἡ ἀγανάκτησις εἶχε ἀρχίσει νὰ ἐκδηλώνεται πῖθ. Ὁ Νέρων τότε ὄμως δὲν εἰδίστασε νὰ παῖξῃ ἓνα παιχνίδι ἀτιμὸ βέβαια, ἀλλὰ καὶ ἐξυπνο. Κεντρίζοντας τὰ πῖθ ταπεινὰ αἰσθήματα τοῦ ὄχλου, διέδωσε ὅτι τὴν πυρκαϊὰ τὴν εἶχαν βάσει οἱ Χριστιανοί. Ἀμέσως οἱ φυλακῆς γέμισαν ἀπὸ θύματα, τῶν ὁποῖων ὁ λαὸς ἀπειτούσε τὴν ἀμεσὴ τὸν τιμωρία. Τότε ὁ Νέρων σφίσθηκε νὰ διασκεδάσῃ τὸ λαὸ, παρέχοντάς του πρωτοφανῆ θεάματα. Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ, οἱ ἐκτάσεις τὶς ὁποῖες κατέχει σήμερα τὸ Βατικανόν, ἀποτελοῦσαν ἀπεράντους κήπους ἀνήκοντας στὸ Νέρωνα. Μέσα

ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΣ

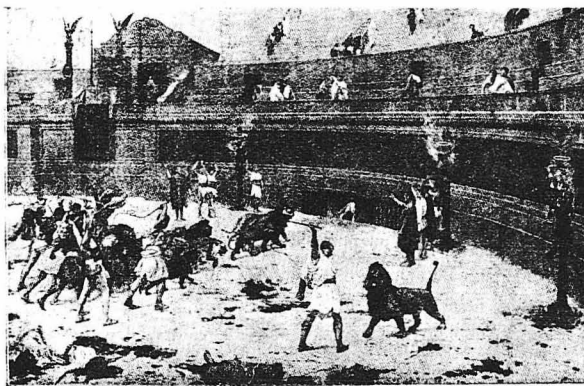
Ὁ Αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς, παρέδωκε τὸν ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας Ἰγνάτιον εἰς τοὺς λιόντας, οἱ ὁποῖοι σὲ μιὰ στιγμὴ τὸν κατασάφηναν. Συγγνώμης με αὐτὸν ἐλευθεθῆσαν, ὄπως φραίνεται εἰς τὸ βιβλίον τῆς εἰκόνας, ὁ μάρτυς Κλήμης, ομφαλὸς εἰς τὴν θάλασσαν με μιὰ ἀγκύρα στὸ λαῖμο καὶ ὁ ἅγιος Σμεῶν, σταυρωθείς.

σ' αὐτοὺς τοὺς κήπους ὁ Νέρων ἀποφράσιν νὰ δώσῃ τὰ θεάματα αὐτὰ, κατὰ τὶς πρώτες ἡμέρες τοῦ Αὐγούστου. Ἀπ' ὄλα τὰ σημεῖα τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ὁ ὄχλος ληρομῶντας τὴν ἀθλιότητά του, συνέρευσεν ἐκεῖ. Στὴν ἀρχὴ οἱ χριστιανοὶ παρήλασαν μέσα στὸ στίβο μεταξὺ δυὸ σειρῶν δούλων, ὀπλισμένων με μαστίγια. Ἐνα φοιχτὸ ματιγῶμα τῶν δυστυχισμένων θημάτων ἀρχισε τότε. Οὐρόληματα καὶ κραγὲς ἀγωνίας ἐσιγαν με τὶς ἐπενεφμῆδες τῶν θεατῶν, οἱ ὁποῖοι ὄστοςσο διψοῦσαν νὰ δοῦν αἷμα :

Τότε ὁ Αὐτοκράτωρ διέταξε ν' ἀποσφύρουν τοὺς χριστιανοὺς ἀπ' τὸ στίβο καὶ ν' ἀρχίσει ἡ παρίστασις. Σὲ λίγο τὸ σύνθημα ἐδόθη καὶ ἡ πόρτες τῶν ὑπογείων ἀνοίξαν πάλι, ἀφῆνοντες πέρασμα σὲ ἀνθρώπους (χριστιανοὺς) στοὺς ὁποῖους εἶχαν φρασεῖ ὁδοὺς ζῶων. Ὅταν ὄλο αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινο κοπῖθι συνάτηκε στὴν μέση τοῦ στίβου, ἀπόλυσαν ἐναντίον τους ἓνα κοπάδι ἀπὸ κωιωσέζικα σκυλιά, περιφρα γιὰ τὴν ἀγριότητά τους καὶ τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀφήσει ἐπιτήδες νησιτικά. Οἱ μολοσσοὶ ὤρμησαν ἐναντίον τῶν χριστιανῶν οἱ ὁποῖοι οὐτε νὰ φύγουν μπορούσαν, οὐτε ν' ἀμυνθῶν. Ἐβυθίζαντὰ δόντια τους καὶ τὰ νύχια τους στὶς σάρκες των καὶ τοὺς κατασπῶραζαν. Τὸ αἷμα κυλοῖσε ποτάμι, ἐνῶ τὰ σκυλλιά ἱκανοποιούσαν ἀχόρταγα τὴν ὄρεξή τους.

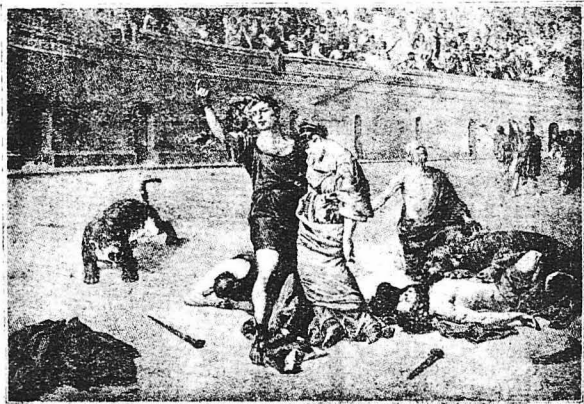
Τὸ βράδι πάλι οἱ κῆποι εἶχαν φωταγωγηθῆ καὶ στὸ μακρος τῶν δεντροστοιχιῶν πελώριοι δαυλοὶ ἀναμμένοι ἐνέδιδαν ὀση καιομένης σαρκός. Στους δαυλοὺς αὐτοὺς εἶχαν προσηλωθεῖ κ' ἐκαιγαν τοὺς χριστιανούς, με τὴ δικαιολογία, ὅτι ἀφοῦ εἶχαν κάψει τὴ Ρώμη, ἔπρεπε νὰ καοῦν κ' οἱ ἴδιοι. Κατόπι στὴ λάμψη ποὺ σκορποῖσαν ἡ ἀνθρώπινες αὐτὲς λαμπάδες ἀρχισαν οἱ ἱπποδρομῆς, στὶς ὁποῖες συμμετέσχε κ' ὁ Νέρων ὁ ἴδιος διεκδικώντας τὸ βραβεῖο. Τὸ πλήθος ἐνθουσιασμένο ἀρχισε νὰ τὸν ἐπενεφμηεῖ. Εἶχε ξεχάσει τὰ πάντα.

Ἡ παρῶστασις παρετάθη πολὺ ἀργά. Οἱ προσκεκλημένοι τοῦ αὐτοκράτορος δὲν ἐφυγαν ἀπὸ τοὺς κήπους του, παρὰ ὅταν εἶχε ἀρχίσει νὰ ξημερώνῃ πῖθ, ἐνῶ ὁ ἀνθρώπινος δᾶδες ἐσβυναν καὶ τὰ ὑπολείμματα τῶν καέντων κατακυλοῦσαν κάτω στὸ ἔδαφος, τὸ ἓνα κατόπι τὸ ἄλλο.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ. Εἰκόνα τοῦ Τζέρου. Τὰ θηρία, τὰ ὁποῖα χορτασμένα ἀπὸ ἀνθρώπινες σάρκες καὶ αἷμα, ἐπαστρέφον ὑπὸ τὰς ῥόβους τῶν δαμοστῶν τους, στὰ κλυθιά των, ἐνῶ οἱ τελευταῖοι θεαταὶ φεύγουν ἀπὸ τὸ ἀμφιθέτρο ἀργά ἀργά... Στὸ ἔδαφος τοῦ στίβου φαίνονται τὰ ὑπολείμματα τῶν σπαραζθέντων χριστιανῶν

ἀπὸ τὸ στίβο. Ἀπὸ τὰ στήθη ὄλων βγήκε μιὰ κραυγὴ ἐκνεφμαίας ἀπλόωθηκε. Τὸ σιδερένια χέρια τοῦ Οὐρσο ἐστρίβαν ὄλοένα τὸ κεφάλι τοῦ ταύρου, τοῦ ὁποῖου τὸ πῖθ θρηγνῶδες, πῖθ πινυμένον καὶ πῖθ ἀγριο. Ἄξαφνα ἀπὸ τὸ ῥύγχος του γεμάτη ἀγροῦς. Μιὰ στιγμή ἄκόμα καὶ τὸ ζῶο σαριαζόταν κάτω ὡς μιὰ μάζα, με τὸ λαῖμὸ στριμένο, ψόφιον...»

ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΕΥΔΩΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΜΟΔΟΚΗΣ. Εἰκόνα τοῦ Μπερδοῦντο. Ἡ νεαρὰ χριστιανὴ Κυμοδόκη καὶ ὁ μνηστήρ της Εὐδώρος, τὸν ὁποῖον αὐτὴ προσηλωθεῖσε στὸ χριστιανισμό, παρεδόθησαν εἰς τὰς τίγρεις. Βλέποντας τὰ θηρία ἡ Κυμοδόκη λιποθύμησε καὶ πέφτε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Εὐδώρου.